

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Redactor: Alexandra Rusu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Maria Pădurean
DTP: Stelian Bigan

Tipărit la Paper Print – Brăila

JONATHAN SAFRAN FOER

EXTREMELY LOUD AND INCREDIBLY CLOSE

Copyright © Jonathan Safran Foer, 2005

All rights reserved

Paginile 3, 47, 77, 156, 176, 192, 279, 340, 341, 345, copyright © 2005 by Debra Melzer; paginile 5, 218-219, © Marianne Müller; paginile 7, 140, copyright © 2005 by Cristopher Moisan; pagina 78, © The Scotsman / Corbis Sygma; pagina 79, © Underwood & Underwood / Corbis; pagina 80, © Stephen Waits; pagina 81, © Peter Johnson / Corbis; pagina 82, © Alison Wright / Corbis; paginile 83, 86, 271, 425-453 (pagini de dreapta), ilustrație foto pe baza unei fotografii de Lyle Owersko © 2001 / Polaris; paginile 84, 85, © David Ball / Corbis; pagina 88, © Chang W. Lee / New York Times; pagina 89, © Randy Faris / Corbis; pagina 90, „Earliest Human Relatives (American Museum of National History)“, © Hiroshi Sugimoto; pagina 91, © ESA / CNES / Corbis Sygma; pagina 119, © Alan Schein Photography / Corbis; paginile 124, 377, © Kevin Fleming / Corbis; pagina 129, © Palani Mohan / Corbis; pagina 201, © Lester V. Bergman / Corbis; pagina 251, © Ralph Crane / Time & Life Pictures / Getty; pagina 315, instantaneu video obținut prin bunăvoința WNYW Television / AFP / Getty; pagina 322, © James Leynse / Corbis; pagina 331, © Mario Tama / Getty Images North America / Getty; pagina 383, © Philip Harvey / Corbis; pagina 396, copyright © 2005 by Anne Chalmers; pagina 415, © Rob Matheson / Corbis.

Scrisorile atribuite în acest roman unor persoane reale sunt fictive, chiar dacă par reale.

MULȚUMIRI

Mulțumiri călduroase tuturor celor de la Houghton Mifflin. M-ați încurajat să fiu eu însumi, chiar și când acel „eu“ ar fi pus la grea încercare până și răbdarea unei mame. Mă simt norocos să fac parte din familia voastră.

© HUMANITAS FICTION, 2012, 2018, 2024, pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SAFRAN-FOER, JONATHAN

Extrem de tare și incredibil de aproape / Jonathan Safran Foer;

trad. din engleză și note de Andra Matzal. – București: Humanitas Fiction, 2024

ISBN 978-606-097-391-1

I. Matzal, Andra (trad.; note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723 684 194

JONATHAN SAFRAN FOER

EXTREM DE TARE
ȘI INCREDIBIL
DE APROAPE

Traducere din engleză și note de
ANDRA MATZAL

HUMANITAS
fiction

*Pentru
NICOLE,
ideea mea de frumos*

CE PANA MEA...?

Dar un ceainic? Cu un cioc care să se deschidă și să se închidă când iese aburul și să se transforme în gură, ca să poată fluiera tot felul de cântece drăguțe sau să recite din Shakespeare sau doar să stea de vorbă cu mine? Aș putea să inventez un ceainic care să-mi citească la fel ca tati, ca să pot să adorm, sau poate un set de ceainice care să-mi cânte refrenul de la „Yellow Submarine“, care e un cântec al celor de la Beatles, care mie-mi plac mult, pentru că entomologia¹ este pentru mine un *raison d'être*, care e o expresie franțuzească pe care o știu. Un alt lucru bun ar fi să-mi pot antrena anusul să vorbească ori de câte ori trag un pârț. Dacă-ăș vrea să fiu extrem de amuzant, l-aș antrena să spună: „N-am fost eu!“ de fiecare dată când aș trage câte-un pârț incredibil de puturos. Și dacă aș trage vreodată un pârț incredibil de puturos în Sala Oglinzilor, care e la Versailles, care e pe lângă Paris, care e în Franța, anusul meu ar spune, bineînțeles, „*Ce n'était pas moi!*“

Dar niște microfoane cât bobul de mazăre? Să le înghită toată lumea și ele să redea bătăile inimilor noastre în difuzoare mici, pe care să le ținem în buzunarele hainelor? Când te-ai da noaptea cu skateboardul pe stradă, le-ai auzi tuturor bătăile inimii și ei le-ar auzi pe-ale tale, ca un fel de sonar. Chestia ciudată e că mă-ntreb cum ar fi dacă toate inimile ar începe să bată la unison, așa cum se întâmplă

1. Joc de cuvinte: în engleză, *beetle* înseamnă *insectă*, *gâză*, și de aici asocierea cu *entomologie*.

cu femeile care locuiesc împreună și cărora le vine ciclul în același timp, un lucru de care eu am auzit, dar aș prefera să nu-l știu. Ar fi tare ciudat, doar că în maternități s-ar auzi ca și cum un candelabru de cristal ar fi legănat într-o barcă, deoarece copiii n-ar fi avut încă timp să-și potrivească bătăile inimii. Iar la linia de sosire a maratonului de la New York s-ar auzi un tămbălău ca de război.

Și tot așa, de câte ori ai nevoie să ieși repede din vreo încurcătură, dar oamenii nu au aripi sau nu încă, așa că ce-ar fi să existe o cămașă zburătoare?

Oricum.

Am luat prima lecție de jujitsu acum trei luni și jumătate. Autoapărarea era un lucru care mă făcuse curios, din motive evidente, și mami s-a gândit că mi-ar prinde bine o altă activitate fizică, în afară de cântatul la tamburină, așa că am luat prima lecție de jujitsu acum trei luni și jumătate. La curs eram paisprezece copii, toți purtând echipamente albe, impecabile. Am exersat plecăriunea și apoi ne-am așezat cu toții în cerc ca indienii, după care Sensei Mark m-a chemat la el.

— Lovește-mă în testicule, mi-a zis el.

Asta m-a făcut să mă simt foarte jenat.

— *Excusez-moi?* i-am zis.

Și-a depărtat picioarele și mi-a spus:

— Vreau să mă lovești în testicule cât poți de tare. Și-a lăsat mâinile pe lângă corp, a tras aer în piept, a închis ochii și atunci mi-am dat seama că el chiar vorbea serios.

— Jose¹! am început eu și mi-am zis în gând: *Ce pana mea...?*

— Hai, băiete! Fă-mi praf testiculele, mi-a spus.

— Să-ți fac praf testiculele?

Cu ochii încă închiși, mi-a zis:

— Nu mi-ai putea face praf testiculele nici dac-ai vrea. Despre asta-i vorba. E demonstrația de forță a unui corp

1. Exclamație de uimire.

bine antrenat, care poate încasa o lovitură în plin. Acum fă-mi praf testiculele.

I-am spus:

— Eu sunt pacifist, și, cum majoritatea celor de vârsta mea nu știu ce înseamnă asta, m-am întors spre ceilalți și am precizat: Nu cred că e bine să faci praf testiculele oamenilor. Sub nici un motiv.

Sensei Mark a spus:

— Pot să te întreb ceva?

M-am întors și am replicat:

— „Pot să te întreb ceva?“ e o întrebare.

— Tu visezi să devii maestru de jujitsu? a zis el.

— Nu, i-am spus, chiar dacă nu mai visez nici să conduc afacerea cu bijuterii a familiei.

— Vrei să știi cum poate un novice să ajungă maestru de jujitsu? a spus.

— Vreau să știi tot, i-am spus, dar nici asta nu mai e chiar adevărat.

El a zis:

— Un novice ajunge maestru de jujitsu făcând praf testiculele maestrului său.

— Fascinant, i-am spus.

Am luat ultima lecție de jujitsu acum trei luni și jumătate.

Aș vrea tare mult să am acum tamburina la mine, pentru că după toate câte s-au întâmplat încă am inima grea, iar asta mă ajută uneori să țin bine ritmul. Cel mai frumos cântec pe care-l știu la tamburină e „Zborul bondarului“, de Nicolai Rimsky-Korsakov, care e și un *ring tone* pe care l-am downloadat pentru mobil după ce a murit tati. E uimitor că pot să cânt „Zborul bondarului“, fiindcă trebuie să lovești instrumentul incredibil de tare pe alocuri și mi-e foarte greu, pentru că nu am încă forță în încheieturi. Ron s-a oferit să-mi ia un set de cinci tobe. Banii nu pot să-mi cumpere dragostea, evident, dar l-am întrebat dacă tobele ar avea și talgere Zildjian. El a spus:

— Tot ce vrei tu, după care mi-a luat mosorașul de pe birou și a început să plimbe câinele cu el.

Știu că nu voia decât să fie prietenos, dar m-a înfuriat teribil.

— Momo *moi!* i-am spus, smulgându-i-l.

Ce voiam să-i spun de fapt era: „Nu ești tatăl meu și n-o să fii niciodată“.

Nu-i ciudat cum numărul morților crește mereu, deși pământul rămâne la fel, până-ntr-o zi când n-o să mai fie loc să-ngropi pe nimeni? Anul trecut, când am împlinit nouă ani, bunica mi-a dat un abonament la *National Geographic*, revista căreia ea îi spune *Naționalul Geografic*. Mi-a mai dat și un pulover alb, pentru că eu port numai haine albe, dar mi-e mare, așa că o să mă țină mult timp. Mi-a mai dat și aparatul foto al bunicului, care-mi plăcea din două motive. Am întrebat-o de ce nu și l-a luat cu el când a părăsit-o. Ea a spus:

— Poate că a vrut să-ți rămână ție.

— Dar eu aveam minus treizeci de ani, am spus.

— Chiar și-așa, a zis ea.

Oricum, partea fascinantă e că am citit în *National Geographic* că acum sunt pe pământ mai mulți oameni vii decât au murit vreodată în istoria omenirii. Cu alte cuvinte, dac-ar vrea cu toții să joace Hamlet în același timp, n-ar putea, pentru că n-ar fi destule cranii!

Cum ar fi să se construiască în pământ niște zgârie-nori pentru morți? Ar putea fi chiar dedesubtul zgârie-norilor de la suprafață, care sunt pentru oamenii vii. Ai putea îngropa oameni pe o sută de etaje și, astfel, o-nțreagă lume moartă ar fi dedesubtul celei vii. Uneori mă gândesc că ar fi ca lumea să existe un zgârie-nori care să se miște-n sus și-n jos, iar liftul să rămână pe loc. Și dacă ai vrea să mergi la etajul nouăzeci și cinci, n-ar trebui decât să apeși pe butonul 95 și etajul ar veni la tine. De asemenea, ar fi extrem de folositor pentru că, dacă ai fi la etajul nouăzeci și cinci și un avion ar izbi clădirea chiar sub tine, blocul ar putea

să te ducă pe pământ și toată lumea ar fi în siguranță, chiar dacă în ziua aceea ți-ai lăsat acasă cămașa zburătoare.

N-am fost decât de două ori cu limuzina. Prima oară a fost groaznic, chiar dacă limuzina era superbă. Acasă nu am voie să mă uit la televizor și nici în limuzine nu am voie, dar, oricum, era tare că aveam un TV acolo. Am întrebat dacă puteam să trecem pe la școală, ca să mă vadă Pastă-de-dinți și cu Minch în limuzină. Mama a spus că școala nu era în drumul nostru și că nu puteam să întârziem la cimitir.

— De ce nu? am întrebat și chiar am crezut că era o întrebare bună, pentru că, dacă stai să te gândești, de ce nu? Chiar dacă acum nu mai sunt, odată am fost ateu, ceea ce înseamnă că nu credeam în lucruri care nu se văd. Credeam că, odată ce-ai murit, ai murit pentru totdeauna și nu mai simți nimic și nici măcar nu mai visezi. Nu că acum așa crede în lucruri care nu se văd, pentru că nu cred. Doar că acum mi se pare că lucrurile sunt foarte complicate. Și oricum, nu era ca și cum l-am fi îngropat *cu adevărat*.

Chiar dacă încercam să mă stăpânesc, mă enerva cumplit faptul că bunica mă tot mângâia, așa că m-am suit pe locul din față și l-am bătut pe umăr pe șofer până când i-am atras atenția.

— Care. Este. Denumirea. Ta? l-am întrebat cu vocea mea de Stephen Hawking.

— Ce-ai zis?

— Vrea să știe cum te cheamă, i-a explicat bunica de pe locul din spate.

Mi-a dat o carte de vizită.

GERALD THOMPSON

Limuzinele Sunshine

la dispoziția celor cinci districte

(212) 570-7249

I-am dat cartea mea de vizită și i-am spus:

— Salutări. Gerald. Eu. Sunt. Oskar.

M-a întrebat de ce vorbesc așa. I-am spus:

— Procesorul lui Oskar merge pe bază de rețea neuronală. Un computer care învață. Cu cât are mai mult contact cu oamenii, cu atât învață mai mult.

Gerald a spus: „O“, după care a spus: „K“. Nu mi-am putut da seama dacă îi eram simpatic sau nu, așa că i-am spus:

— Ochelarii tăi sunt de milioane.

— O sută șaptezeci și cinci de dolari, a zis el.

— Știi multe înjurături?

— Știu vreo câteva.

— Eu n-am voie să înjur.

— Nașpa.

— Ce e „nașpa“?

— E un lucru rău.

— „Rahat“ știi?

— E o-njurătură, nu?

— Nu și dacă spui „rahat comestibil“.

— Asta cam așa e.

— Să-mi sugus oușoarele, rahat comestibil ce ești!

Gerald a scuturat din cap și s-a încruntat puțin, dar nu urât, adică nu la mine.

— N-am voie să spun nici „blăniță“, i-am zis, decât dacă vorbesc chiar despre blană de iepure. Tari mănușile pentru șofat.

— Mersi.

Apoi m-am gândit la ceva, așa că i-am zis:

— *De fapt*, dacă limuzinele ar fi *extrem* de lungi, atunci n-ar mai fi *nevoie* de șoferi. Te-ai sui pur și simplu pe bancheta din spate și ai merge prin limuzină și ai ajunge la bancheta din față, care ar fi acolo unde voiai să ajungi de la bun început. Așa că, în cazul nostru, bancheta din față ar fi la cimitir.

— Iar eu m-aș uita acum la meci.

L-am bătut pe umăr și i-am spus:

— Când cauți în dicționar cuvântul „hilar“, vezi că e o poză cu tine.

Pe locul din spate, mama ținea ceva în poșetă. Îmi dădeam seama că strângea un obiect, pentru că îi vedeam mușchii brațului încordându-se. Bunica tricota mănuși albe fără degete, așa că știam că sunt pentru mine, deși afară nu era frig. Am vrut s-o întreb pe mama ce strângea în mână și de ce se ascundea. Mi-aduc aminte că m-am gândit că, nici dacă aș fi suferit de hipotermie, tot nu mi-aș fi pus *în vecii vecilor* mănușile-alea.

— Dacă mă gândesc bine, i-am spus lui Gerald, ar putea să se facă o limuzină *incredibil* de lungă, cu bancheta din spate la televizorul mamei tale și cu bancheta din față la mausoleul tău, și ar fi la fel de lungă ca viața ta.

Gerald a spus:

— Da, dar dacă toată lumea ar trăi așa, nimeni nu s-ar mai întâlni cu nimeni, nu?

— Ei, și? am zis eu.

Mama strângea pe furie obiectul ăla, iar bunica tricota, când eu i-am spus lui Gerald:

— Odată am lovit în stomac un pui francezesc, pentru că am vrut să-l fac să vorbească, fiindcă, dacă aș fi putut să-l fac să vorbească, n-aș mai fi fost așa de dărâmat.

El nu mi-a răspuns, probabil pentru că nu mă auzise, așa că am repetat:

— Am spus că odată am lovit în stomac un pui francezesc.

— Ce?

— A zis: „Oeuf“.

— Ce-i aia?

— E o glumă. Vrei să mai auzi una sau ai scos deja *un oeuf*?

S-a uitat la bunica în oglindă și a întrebat-o:

— Ce zice?

— Bunicul lui iubea animalele mai mult decât oamenii, a spus ea.

— Te-ai prins? *Oeuf*? am zis.

M-am strecurat înapoi în spate, pentru că e periculos să conduci și să vorbești în același timp, mai ales pe autostradă, unde eram noi. Bunica a început din nou să mă mângâie, ceea ce mă enerva, chiar dacă n-aș fi vrut să simt asta. Mama a spus:

— Puiule...

Iar eu am răspuns:

— *Oui*.

Iar ea a spus:

— Tu i-ai dat poștașului o dublură după cheia apartamentului nostru?

Mi s-a părut foarte ciudat că a adus vorba despre asta tocmai atunci, pentru că nu avea nici o legătură cu nimic, dar cred că ea doar căuta să vorbească despre altceva decât subiectul evident.

Am spus:

— Poștașul e *poștăriță*.

Ea a dat din cap, dar nu chiar în direcția mea, și m-a întrebat dacă îi dădusem poștăriței o cheie. Am aprobat, pentru că nu o minșisem niciodată pe mama înainte să se întâmple toate cele. Nu aveam nici un motiv.

— De ce-ai făcut asta? a întrebat ea.

Așa că i-am spus:

— Stan...

Iar ea a întrebat:

— Cine?

Iar eu am spus:

— Stan, portarul. Uneori mai dă câte-o fugă la colț, după cafea, iar eu vreau să fiu sigur că toate pachetele ajung la mine, așa că m-am gândit că, dacă Alicia...

— Cine?

— Poștărița. Că, dac-ar avea cheie, ar putea să le lase la noi acasă.

— Dar nu poți să dai cheia unui străin.
— Din fericire, Alicia nu e un străin.
— Avem multe lucruri de valoare în apartament.
— Știu. Chiar avem lucruri grozave.
— Uneori, oamenii care par cumsecade se dovedesc mai puțin cumsecade decât ai sperat, știi? Dacă ți-ar fi furat lucrurile?

— Nu le-ar fi furat.

— Dar dacă...?

— Nu le-ar fi furat.

— Bine, dar ea ți-a dat cheia de la apartamentul ei?

Cu siguranță, era supărată pe mine, dar nu știam de ce. Nu greșisem cu nimic. Sau dacă greșisem, nu știam cu ce. Și clar nu asta-mi fusese intenția.

M-am mutat în partea de limuzină a bunicii și i-am spus mamei:

— De ce-aș avea nevoie de o cheie de la apartamentul ei?

Ea și-a dat seama că mă retrăgeam în carapace, iar eu mi-am dat seama că ea nu mă iubea cu adevărat. Știam adevărul, care era că, dacă ea ar fi putut să aleagă, acum am fi mers la înmormântarea mea. M-am uitat la plafonul decapotabil al limuzinei și mi-am imaginat lumea înainte să existe tavane, ceea ce m-a făcut să mă întreb: Oare peștera nu are tavan sau peștera e toată numai tavan?

— Poate data viitoare mă întrebi și pe mine, OK?

— Nu te supăra, i-am spus și m-am dus la bunica și am început să mă joc cu siguranța ușii.

— Nu sunt supărată pe tine, a spus ea.

— Nici măcar un pic?

— Nu.

— Mă mai iubești?

Nu prea părea momentul potrivit să-i spun că făcusem deja dubluri pentru tipul de la Pizza Hut, pentru cel de la UPS¹ și pentru tipii ăia drăguți de la Greenpeace, ca să-mi

1. Abreviere de la United Parcel Service, cea mai mare companie din lume care se ocupă de livrarea coletelor.